

TABULKA PŘED A PO ČTENÍ + SKLÁDANKOVÉ UČENÍ

Metodika obecná

Časový odhad	Lekce – 40 minut Sebehodnocení – 5 minut
Forma aktivity	Skupinová práce
Cílová dovednost	Vyhledání a zpracování informací v textu
Pomůcky	Papíry formátu A2 pro každou skupinu, nakopírované texty, karty Hraní rolí
Použité metody a strategie	Tabulka s otázkami před a po čtení, skládankové učení
Úroveň	Specialista až mistr

Struktura lekce

Evokace – tabulka s otázkami před a po čtení (10 minut)

Na začátku lekce rozdělte žáky do tzv. *domovských* skupin. V každé skupině bude stejný počet žáků (podle počtu úryvků/textů, se kterými budou pracovat), ve skupinách by mělo být 3 až 5 žáků (viz dále *Úskalí*). K rozdělení můžete využít karty Hraní rolí (žáci se seskupí podle karet rolí, které v počtu žáků třídy z balíčku připravíte).

Prozradte žákům téma hodiny. Každé *domovské* skupině poté rozdejte jeden list s tabulkou otázek, které k textu předem připravíte, a vyzvěte žáky, aby se na každou otázku pokusili společnými silami odpovědět. Není podstatné, zda budou odpověď znát nebo jen odhadovat, důležité je, aby se nad tématem zamysleli a vyplnili sloupec *Před čtením*. Jejich práci nijak nekomentujte, nehodnoťte ani jim neradte.

Po skončení vyplňování tabulky žáci papír odloží (budou se k němu vracet až po skončení aktivity v *expertní* skupině).

TABULKA PŘED A PO ČTENÍ + SKLÁDANKOVÉ UČENÍ

Uvědomění – skládkankové učení (10 minut + 15 minut)

Nyní rozpustte *domovské* skupiny a vytvořte skupiny *expertní*, a to tak, aby každý člen *expertní* skupiny pocházel z jiné *domovské* skupiny. Potom každému žákovi *expertní* skupiny rozdejte stejný text – je třeba mít připraveno tolik textů, kolik bude skupin tak, aby všichni žáci skupiny měli stejný text a každá skupina jiný text. Vybidněte žáky, aby si text přečetli a ve skupině společně vybrali ty informace, které považují za podstatné. Tyto informace si mohou žáci vypsát nebo vyznačit v textu a následně si je musí zapamatovat. Žáky upozorněte, že po této aktivitě se každý vrátí do své domovské skupiny (text i poznámky ponechá na místě) a bude muset ostatním členům tyto informace ústně předat. Na tuto aktivitu vyhraďte 10 minut.

Po uplynutí vyhrazené doby žáky vyzvěte, aby se vrátili do svých původních *domovských* skupin, a upozorněte je, že mají 15 minut na vzájemné prezentování těch podstatných informací ze svých textů, na nichž se shodli v *expertních* skupinách. Jejich úkolem pak bude doplnit tabulku ve sloupci *Po sdílení informací*.

Reflexe (10 minut)

Zeptejte se žáků, zda je něco překvapilo, zda u některé otázky v tabulce měli veliké rozdíly mezi *Před čtením* a *Po sdílení informací*. Dotazujte se, zda je něco, čemu nerozuměli, a případně jejich otázky zodpovězte či na ně odpovědi hledejte společně.

Sebehodnocení

Na závěr hodiny ponechte žákům prostor pro sebe/hodnocení. Sebe/hodnocení může provádět žák samostatně nebo dle možností žáci navzájem. Role učitele spočívá ve stanovení kritérií hodnocení – na co se má žák při sebe/hodnocení zaměřit, a ve vysvětlení rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí. Kritéria můžete mít připravená ve formě sebe/hodnotící tabulky, nebo je můžete klást žákům ve formě otázek, aby mohli reflektovat proběhnuvší aktivitu nebo například konkrétní výstup – tabulku, obrázek, graf apod.

Popis jednotlivých metod

Tabulka s otázkami před čtením a po čtení

Žáci dostanou zadané otázky v tabulce, která má sloupce *Před čtením* a *Po čtení*. Na zadané otázky se pokusí co nejpřesněji odpovědět (vyplní sloupec *Před čtením*). Pokud odpověď neznají, pokusí se ji vymyslet na základě toho, co o tématu vědí, případně si *tipnout*. Učitel jim nenapovídá, správnost odpovědí se nehodnotí. Mohou pracovat samostatně, ve dvojicích i skupinách. V první části se jedná o evokaci. Otázky by měly být postaveny tak, aby odpovídaly tématu hodiny (textu) a vzbudily v žácích zájem o dané téma. Po přečtení textu / práci v hodině se žáci k tabulce vrátí a vyplní sloupec *Po čtení*. Mohou pak porovnat svoje původní odpovědi s novými a reflektovat, co se dozvěděli.

TABULKA PŘED A PO ČTENÍ + SKLÁDANKOVÉ UČENÍ

Ukázka tabulky

Otázky	Odpovědi před čtením	Odpovědi po čtení
Otázka k textu 1		
Otázka k textu 2		
Otázka k textu 3		
...		

Skládkové učení

Metoda je založena na kooperaci žáků a je vhodná pro práci s delším a převážně odborným textem. Při zvolení vhodného textu může být použita i v hodinách českého jazyka. Cílem metody je, aby se žáci naučili odlišovat podstatné informace od nepodstatných a propojovat je do vzájemných souvislostí. Žáci se nejdříve rozdělí do skupin. Těmto skupinám se říká domovské. Uvnitř domovských skupin si žáci přidělí čísla (či se rozdělí dle jiného systému – např. karet) a učitel poté vyzve všechny žáky se stejným číslem (symbolem na kartách), aby vytvořili skupinu novou, tzv. expertní. Experti pracují na přiděleném úseku textu či na samostatném textu. V expertní skupině zpracovávají otázky či úkoly, které se k němu vztahují. Po skončení práce se vrací do svých domovských skupin. Do těch se navrací pouze s vypracovanými materiály, ne s celým textem, a skupinu seznamují s vlastními zjištěními. Každý ve skupině získává ucelené informace o textu (textech) a dává je do souvislostí. Následuje společné sdílení informací, ověřování získaných informací prostřednictvím otázek, které pokládá učitel.

Úskalí

Dejte pozor při vytváření skupin. Žáci by měli být jak v domovských, tak i v expertních skupinách početně rovnoměrně rozdělení. Expertní skupiny můžete vytvořit 3 (připravte 3 texty), 4 (použijete 4 texty) nebo 5 (použijete 5 textů). Kolik expertních skupin vytvoříte, tolik členů budou mít domovské skupiny a tolik různých textů použijete. Počet expertních skupin můžete vytvořit podle počtu žáků ve třídě – čím více žáků, tím více expertních skupin. Počet expertních skupin můžete zvolit taky podle dělitelnosti počtu

TABULKA PŘED A PO ČTENÍ + SKLÁDANKOVÉ UČENÍ

žáků ve třídě. Pokud žáky nelze rozdělit beze zbytku, snažte se je rozdělit co nejvíce rovnoměrně (v některých domovských skupinách pak budou dva stejní *experti*). Pro rozdělení můžete využít karty Hraní rolí.

Texty lze odlišit náročností obsahu a rozsahem informací – texty budou obsahovat některé společné informace a částečně se budou lišit a doplňovat. Skupiny vytvořte tak, aby rozdílné expertní skupiny žáci tvořili podle stejné úrovně čtenářských dovedností. Rozdělení je však třeba dobře předem rozmyslet a žáky vhodně informovat, nebo je vhodné nechat žáky si obtížnost textu zvolit.

Metodiky na svetgramotnosti.cz, které pracují s metodou Skládankové učení

[První automobily](#) (Objevitel, vhodná pro odborné předměty na střední škole)

Metodiky na svetgramotnosti.cz, které pracují s metodou Tabulka odpovědí před a po čtení

[První automobily](#) (Objevitel, vhodná pro odborné předměty na střední škole)

Příklady textů k metodice

Káva (3 úrovně textu)

Zdroje

RUTOVÁ, Nina. Skládankové učení. In: *respektneboli.eu* [online]. [cit. 6. 12. 2018].

Dostupné z: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/skladankove-uceni>. Zkráceno.